

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 30.

V Ljubljani, v soboto 27. julija 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista.“ Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani. Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

VABILO

k

XVI. redni veliki skupščini

družbe sv. Cirila in Metoda

v Mariboru

četrtek, dne 8. avgusta 1901.

VSPORED:

I. Sv. maša ob 9/10. uri v franciškanski cerkvi.

II. Zborovanje ob 11. uri v „Narodnem domu“.

- 1.) Prvomestnikov nagovor.
- 2.) Tajnikovo poročilo.
- 3.) Blagajnikovo poročilo.
- 4.) Nadzorništva poročilo.
- 5.) Volitev jedne tretjine družbinega vodstva.

Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. dr. Dragotin vitez Bleiweis-Trsteniški. 2. Francišek Brežnik. 3. Gregor Einspieler. 4. Anton Zlogar.

- 6.) Volitev nadzorništva (5 članov).
- 7.) Volitev razsodništva (5 članov).

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 4. julija 1901.

Prvomestnik:

Tomo Zupan.

Podpredsednik:

Luka Svetec.

Pristavek.

- 1.) Dne 8. avgusta odhod iz Ljubljane z osebnim vlakom ob 5. uri 20 minut zjutraj.
- 2.) Po zborovanju skupni obed na vrtu „Narodnega Doma“ ob 1. uri. Radi obeda se je vdeležencem zglasiti do 7. avgusta z naslovom: Ivan Feigl, gostilničar v „Narodnem domu“ v Mariboru. Kuvert brez vina stane 3 krone.
- 3.) Odhod iz Maribora proti Ljubljani z osebnim vlakom ob 7. uri 24 minut zvečer.
- 4.) Ob 8. uri zvečer koncert v „Narodnem domu“ v Mariboru.

Na razpotju.

(Napisal Iv. Baloh.)

Jasna, poletna noč. Iz mesta je hitel Vinko, dijak, na svoj dom po prestanem zrelostnem izpitu.

Mrak je že bil, ko je stal Vinko na zadnjem klancu pred svojo rojstno vasjo. Mogočno se je dvigal stolp farne cerkve sv. Antona proti nebu ter kazal tem jasnejše svojo belo barvo v mesečni svetlobi. Jasno je bilo nebo in ponočnega miru ni kalil niti eden glas. Le mlinsko kolo pri očetovi hiši je še ropotalo, a Vinkotu so bili ti glasovi znani, vsakdanji. Svetle zvezde so označevale mir vsem trudnim ljudem. A v srcu Vinkotovem ni bilo miru. Obraz njegov je bil sicer vedno bled, a danes nenavadno. Tiste njegove temne oči so gledale v tla, kot bi nekaj iskale, in tisti njegovi črni, gosti kodri so bili še bolj razmršeni, kakor sicer. Vinko je snel klobuk z glave, pa ne radi tega, ker mu je bilo vroče, ampak da je sploh kaj dela imel, vzdihnil je globoko, a ne zato, ker je bil truden, ampak ker je čutil v sebi kamen, težak kamen. Kakó vesel se je druga leta vračal domov, danes pa ne žvižga, ne poje, celo tiste črne bukvice imajo tak lep mir pred njim. On nosi v sebi potrto, razdvojeno dušo. Srečna leta dijaškega življenja so za njim, kam sedaj? — to vprašanje ni našlo odgovora, kamorkoli se je ozrl.

„Preperela slama“ v „Narodnem domu“

Ljubljanski liberalci so izvedeli, da se utegnejo deželnozborske volitve vršiti že sredi meseca septembra. Zbrala se je sedaj „preperela slama“ — tako je imenoval dr. Tavčar pri tej slovesni priliki najzvesteje svoje pristaše — na zaupnem shod, liberalnim „tepcom“ (tudi izraz Tavčarjev), ki še sanjajo o slogi in „Svatoplukovi metli“, se je pa pri občni zmešnjavi, ki vlada po pisarnah liberalnih advokatov, kakor poroča „Narod“, pozabilo poslati vabila na shod. Pridušal je dr. Tavčar na shodu „preperelo slamo“, da naj dobro organizovana stopi v boj. Da ne bode kdo rekel, da smo mi zbranim zaupnim možem narodno-napredne stranke nadedli priimek „preperela slama“, povemo tedaj najprej, da je to primerno ime dal navzočim zaupnim možem in sebi dr. Tavčar sam, ko je rekel v svojem govoru, s katerim se bomo prihodnjic še bavili: „Pod vtisom tega prepričanja, da mora duhovnik proč od politične sklede, morate stopiti v novi volilni boj. Pri tem naj vas pa nikar ne plašijo visokodoneče besede o slogi in o Svatoplukovi metli. Svatoplukova metla, ki je navezana iz samih složnih tepcev, zlomi se lažje, nego preperela slama. Dobro organizovana inteligenca, ki se zaveda svojih nalog, je več vredna nego deset takih Svatoplukovih metel, in naj je vsaka še posebej blagoslovljena, kakor je blagoslovljen kamen škofove dušne prisilne delavnice sredi šentvidskega polja!“ —

Tako je govoril dr. Tavčar baje pri popolni „brihtnosti“.

Brezstidni cinizem, katerega je s temi besedami izbruhal iz sebe dr. Tavčar na slogu mej Slovenci, naj v prvi vrsti kvitirajo „složni tepci“ ob Jadranskem morju, kadar bodo zopet

dvigali kadilnice Tavčarjevemu somišljeniku Ivanu Hribarju, ki je tudi pri tem podlem naskoku na prvo našo svetinjo, na slovensko vzajemnost, igral mutastega malika! Dokazal pa je vendar pri tej priliki dr. Tavčar, kako res vsa pregnita je liberalna svojat, kajti vse bilke „preperete slame“ so po dobljenem onem poklonu mirno ležale pred svojim gospodarjem. Naj bi se bil oglasil dr. Tavčar s podobnimi besedami v redutni dvorani pred sedmimi leti, ko slama še ni bila preperela, letel bi bil po stopnicah doli in bi se bil ustavil še-le sredi šentvidskega polja ali pred vrati zavoda na Studencu. Takó se je spremenila, kakor kaže oni škandal, narodna stranka v sedmih letih!

Program „preperete slame“ je pa pred Tavčarjevim psokanjem na onem slamnatem shodu razvijal dr. Ferjančič. Ko bi ta propadli predsednik, ki je s svojo nerazsodnostjo več škodoval kot hasnil Slovincem, imel le še iskrico spoštovanja do sebe, reči bi moral na shodu: „Gospóda, program naše stranke je dr. Tavčar s pomočjo Malovrha, kakor je Tavčar sam rekel v deželnem zboru in kakor mi vsi dobro vemo!“ Toda zavijanja se pri tej priliki dr. Ferjančič ni mogel otresti in govoril je o starem programu, kakor da je od smrti vstal dr. Janez Bleiweis rekoč: Izvrševalni odbor nima namena predlagati kako spremembo ali dopolnitev programa. Program stranke je stari slovenski program, kakor si ga je določil slovenski narod že tedaj, ko se je začel zavedati. Narodna stranka je temu programu zvesta ostala, odtujila pa se mu je deloma druga stranka, s katero živimo v vsiljenem boju. Ko smo na zaupnem shodu leta 1894. pretresali program narodne stranke, smo se tudi dotikali aktualnih političnih vprašanj. Omenjam, da je bilo takrat važno politično vprašanje „koalicija“, v katero so vstopili poslanci klerikalne stranke, in katero je narodna stranka pobijala.“

Še par korakov, in Vinko je domá. Mogočna lipa je zašumela nad očetovo hišo kot bi se i ona veselila prihoda svojega starega znanca, in dišeče cvetje je tudi njega vzbudilo vsaj za hip iz sanj, da se je spomnil, da je domá, domá — — —

Očetu je podal rokó kot po navadi. Šel je v hišo, a tega vzduha ni mogel, šel je ven v senco tiste svoje stare znanke, s katero je zrastlel. Upal je, da ga opojni duh lipovega cvetja povede iz teh morečih skrbij na dišeči vrt mladostnih spominov. Oče ga je spremil, povprašal po tem in onem, veselil se je njegovega prihoda, četudi tega z besedami ni naznanil, veselil se je konca njegovih in svojih skrbij, a oče je spoznal iz redkih sinovih odgovorov, da je Cene truden, silno truden, zato mu je naročil hitro večerjo in posteljo in šel sam k počitku.

Vinko pa ni jedel in tudi k počitku ni šel. Bil je sicer na vrhuncu svoje sreče, a spoznal, da ravno sedaj ni nič, prav nič.

„Kam sedaj?“ takó je dejal Vinko na glas in skoro se je ustrašil svojega lastnega glasú, ki je takó votlo zadonel. Ni mu odgovorila lipa, ki je šumela nad njim, niso mu odgovorili bistri glasovi potoka, ki so takó urno hiteli naprej, da, zdelo se mu je, da se mu je tam gori mesec celo hudobno smejal.

Bilo je pred enim letom. Tam v izbici je ležala na postelji njegova umirajoča mati. Kakó je Vinko ljubil njo, on, jedini njen sin, to je

vedel le on in — Bog. Njej bi stregel cele noči, zanjó šel iskat zdravil križem svetá, njej izpolnil slednjo željo. Mi pa poznamo srca slovenskih mater, mi vemo, kakšna je njihova najiskrenejša želja, mi vemo koliko tihih in svetih molitev hiti proti nebu, da bi bil sin — gospod. In taka, ravno taka je bila Cenetova mati. Samó eno bi še rada doživela, samó enkrat bi rada videla stati svojega sina pred oltarjem Gospodovim, slišala bi rada tiste večno-lepe Riharjeve melodije: „Novi mašnik bod' pozdravljen“ — in potem bi umrla!

A moči njene so pojemale od dne do dne. Duh je bil zdrav, telo je pa želelo večnega počitka. In ona je vedela, kakšna da je volja božja. Poznala je pa tudi svojega Cenetu in vedela, da on ni več tak, kot je bil. Ta moreča skrb je podvojila njene bolečine. Kolikokrat se je ozrla proti Cenetu, ko je slonel pri njej, in vpraševala takó in takó, — a on ni dal nikoli določnega odgovora. Da bi naravnost vprašala — in dobila nepovoljen odgovor — oh, tega ne, da bi se to njeno dete, katero je še v zibelki ležeče Gospodu darovala, izgubilo — oh, tega ne, in obrnila je z globokim vzdihom svojo glavo tje gori na steno proti podobi Marije Pomagaj — in je molčala.

Ure so tekle in za njo so se iztekale. Pri sebi je imela edinega svojega sina, oče pa je klečal ob njenem vznóžju ter jo škropil z blagoslovljeno vodo. Kaplje pa so padale tudi iz nje-

Bog in sveti križ božji! Če ni dr. Ferjančič zrastel na vrbi, pa je prespal zadnjih, sedem let v „Mirnem dolu“. Ali dr. Ferjančič res ne ve, da je dr. Tavčar v deželnem zboru javno zavrgel program narodne stranke, prav tisti program, ki je bil sklenjen na zaupnem shodu l. 1894? Ali nič ne ve, kako se je norčeval iz tega klerikalnega Koblarjevega programa? Ali Ferjančič nič ne bere „Naroda“, da ne pozna sedanjega programa? In da si upa dr. Ferjančič očitati, koalicijo z Nemci“ kot madež na katoliško narodni stranki, to je modrost, katere je zmožen le nadut človek, ki meni, da ima okrog sebe same osle, ki vsemu prikimavajo. A dr. Ferjančič nič ne ve o zloglasnem glasovanju poslancev nove narodne napredne stranke v 16. seji kranjskega deželnega zbora l. 1896., katera seja ostane na veke zapisana kot najgrši madež na imenu slovenskem? Ali nič ne ve, da je dr. Tavčar javno napovedal, „da bode narodna stranka sklenila z Nemci civilno poroko, ne da bi klicali častito duhovščino?“ Ali ta starikavi politik nič ne ve, kaj je pisal dr. Tavčar 8. junija 1897 v glasilu „preperle slame“? Naj spominu opešnega politika nekoliko pomagamo na noge mi. „Slovenski Narod“ je pisal o koaliciji tiste „narodne stranke“, ki je malo prej preklinjala „unisono“ zvezu z Nemci, potem ko smo mi izdrezali istinitost obstoja te nenravne zveze, med narodno stranko in Nemci, tako-le: „Jedini namen zveze z Nemci je, onemogočiti prevlado klerikalizma v naši kronovini. Zvezo je rodil skupni odbor proti klerikalnim naklepom, Zveza je torej toliko v interesu nemške, kakor v interesu narodne stranke. Nemci se hočejo še intenzivnejše, kakor doslej, udeležiti političnega življenja, in sicer kot nacionalna stranka, pa vse to ne more ovirati skupnega delovanja.“

Gršega pod solncem ni, kakor je hinavščina. Govor Ferjančičev pa kaže, da prav s to grdo krinko nameravajo nastopiti pri prihodnjih deželnozborskih volitvah slovenski liberalci. V trenutku, ko še dobro čutimo posledice civilne poroke, ko vidimo, da je nemški pankrt polizal smetano raz slovenske skleda, ko čujemo, kako tisoči kranjskih Slovencev vzdihujejo vsled slabega gospodarstva koalicije v deželi, zadovoljno se pa smehljata le dr. Schaffer in Schwegel, v tem trenutku vse to zamolčevati, kakor bi ne bilo storjeno — te nesramnosti bodo zmožni jedino le agitatorji narodno-napredne stranke pri bodočih volitvah. In kaj naj store poštenjaki?

Možje katoliško-narodne stranke, nastopite takoj in vrzite doli krinko licemerjem, „preperelo slamo“ pa vrzite tja, kamor spada — na gnoj!

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, dne 22. julija 1901. L. 1899. so ustanovili tukaj pri nas za idrijski sodnijski okraj „Stavbeno družbo, registrirano zadrugo z neomejeno zavezo“. C. kr. deželna kot trgovska sodnija v Ljubljani je potrdila predložena pravila ter jih s sklepom 24. oktobra 1899 številka Firm. 224, zadr. II. 84 vpisala v zadrugni register. Zadruga je pričela poslovati, in kakor pravijo, delala prav ugodno. Kar čitamo v št. 7. „Jednakopravnosti“ z dne 18. julija pod naslovom „Stavbena družba“ naslednje: „Pred letom ustanovila se je pri nas stavbena družba, katere namen je bil tudi sprejemati zavarovanje proti požaru. Vsi domačini in okoličani so se začeli zanimati za to važno društvo, katero je takoj iz početka obečalo lep napredek. Vse se je hotelo pri nas zavarovati in ni ga bilo dne, da ne bi se bil kdo oglasil za vsprejem. Toda kmalu dobili smo od ministerstva poziv, da naj pošljemo pravila na ogled. In čez dobrega pol leta prišla je konečno prepoved, da društvo ne sme izvrševati zavarovanja proti požaru. Nam je dobro znano, od katere strani se je delovalo na to, da se je izposlovala ta prepoved in ne moremo družega pristaviti kakor — žalostno!“

V tem oziru se tudi mi skladamo z „Jednakopravnostjo“. Da so se gotovo marljivo oglašali zavarovanci, je prav verjetno. Zakaj ljudstvo v našem sodnem okraju je splošno zelo vneto za zadrugno gibanje. Glejte le, koliko imamo zadrug. Črni vrh ima Rajfajzovko, kmetijsko društvo, mlekarstvo zadrugo; v Žireh je posojilnica in kmetijsko društvo, Idrija sama je sedež zelo razvite okrajne hranilnice in posojilnice, ima konsumno društvo in krščansko gospodarsko društvo, v Spodnji Idriji pa je podružnica idrijskega konsumnega društva. Vkljub tolikemu številu zadrug ima vendar skoro vsaka lepo število udov, nekatera društva celo primeroma velikanski promet. Zadrugna misel je v ljudstvu ukoreninjena. Zato radi verjamemo, da ga ni bilo dne, da ne bi se bil kdo oglasil za vsprejem. To se godi pri vsaki zadrugi, ako ljudstvo spozna, da mu je zadruga v korist. Žalostno! vzkliknemo tudi mi, da ima toliko strastnih nasprotnikov zadrugno gibanje splošno, ne samo kaka zavarovalnica kakor, idrijska stavbena družba. Žalostno še bolj, da simpatija ali antipatija glede zadrugništva vzbuja večinoma misel na lastno korist. Dobe se ljudje, ki so silno vneti za kako domačo zavarovalnico, katera vtegne njih trgovini k večjemu koristiti, tu kar goré za zadrugo. Ko pa kdo sproži misel na kako gospodarsko zadrugo, blujejo isti gorečniki nanj ogenj in žveplo. Gledati ne smemo, ako nam je ljudstvo pri sreju, na lastni žep, marveč na ljudske potrebe. Kdor je res vnet za blagor ljudstva, ne bode gorel samo za kako posojilnico, v kateri upa postati

kak dobro plačan blagajnik, marveč za vsakeršno zadrugo, ki je ljudstvu koristna. Kaj bo ljudstvu v prid, edino na to glejmo, ako smo res pravi demokrati.

„Jednakopravnost“ se jezi, da ljubljanska dnevnik mislita, da bi zanju ne bilo častno, ako bi posnemala vesti iz malih pokrajinskih listov. Pripomnimo, da se „Slovenec“ rad ozira na novo izšle številke „malih“ pokrajinskih listov. Novice „Mira“, „Slov. Gospodarja“, „Primorskega Lista“ redno donáša. „Jednakopravnost“ pa izhaja na tri tedne in vedno nima nič novic, ampak prinaša k večjemu sramotilne vesti o kakem duhovniku, „nazadnjaškem“ katoliškem učitelju, katoliških možeh ali katoliških društvih. Take novice bi bile k večjemu za „Slovenski Narod“, ki pa tudi ne premleva „Jednakopravnostnih“ poročil, ker ima na razpolago dosti družih pikantnosti iz „nemških dnevnikov“.

Pri nas je drugače. Ne proti stvari, marveč proti osebam v boj. Menijo, da bodo ukončali kako idejo, ki je zašla v ljudstvo, ako skušajo moralno vničiti kako osebo. Kako otročje! Ako se je ljudstvo oprijelo kake misli, ideje, mesto enega v boju padlega, vstane jih deset, kateri bodo zagovarjali isto, toda z večjo žilavostjo. Saj ljudstvo ni kakor kak posameznik-naprednjak. Danes ti pripoveduje, kako nespametni smo, da napolnjujemo že tako dobro založene žepe kapitalistov. Opisuje ti s prepričevalnimi besedami kako lepo bi bilo, ako bi n. pr. denar, ki ga plačujemo tujim zavarovalnicam, ostal v domačem kraju, domači deželi. Lepa misel, ideja se te poprime. Odstopiš od kake večje tuje zavarovalnice ter se pridružiš domači. A človek obrača, gosposka obrne. Domača zavarovalnica ne sme poslovati. Sedaj pa naprednjak prigovarja tistim ljudem, naj pristopijo h kapitalističnim tujim zavarovalnicam, svetuje istim zavarovancem, katere je poprej odvrčeval. To je žalostno! Misli naprednjak, da ljudstvo tako hitro pozabi idejo — ne, zavarovavec sedaj še-le pozveduje, kako je mogoče, da bi kaj tako lepega, idealnega ne bilo dovoljenega. Ako ni dovoljena okrajna zavarovalnica, misli si možak, vsaj dežela bi si morala ustanoviti svojo zavarovalnico, pristopimo torej k ljubljanski „Vzajemni zavarovalnici!“ In naprednjak si pomaga z lažjo: „Tudi ta je od ministerstva prepovedana“. Tako govori, ker so jo slučajno ustanovili — „klerikalci.“ Rajši z Judi, nego s slovenskimi rojaki katoličani!

„Jednakopravnost“ se nam je v zadnji številki predstavila tudi kot silno vneto za zadrugništvo. Celo o konsumnih društvih govori, a premalo odkrito, zdi se nam, kakor bi se bala nekaj povedati, kar jo teži, ker se boji svojih mož.

V „Jednakopravnosti“ nam ni vseč, da res ne rabi jednakega prava do vseh. Po klerikalcih

govih očij in na tleh so se izgubile. Tedaj je mati pogledala svojega sina še enkrat takó mило, da bi ta pogled presunil tudi kamenito srce, ustna njena pa so se odprla, in zaslišalo se je globoko doli iz prsij prihajajoče vprašanje:

„Cene, ali boš?“

Molk.

„Bom“ — zadonelo je po sobi. In angeljski mir se je vlegel na njeno obličje, takó mirno je dihala, da se ni videlo, ali še živi, ali ne, oči pa so bile vrpte tje gori na podobo Matere božje tako mило in prijazno, kot oči nedolžnega otroka v obraz svoje matere.

Tedaj pa je planil Vinko in hitel gori v svojo sobico, vrgel se na kolena pred svojo posteljo ter bridko jokal.

Lagal si, lagal — tako mu je donelo od vseh strani, in še oči si ni upal odpreti.

Tedaj se je zaslišal od spodaj jok — in Vinko je vedel, kaj se je zgodilo.

Matere ni bilo več.

Hitel je po stopnjicah navzdol, prijel mater za roko, pa roka je bila že mrzla, le ustna njena so bila še odprta, kot bi ponavljala tisto vprašanje — — —

V te misli vtopljen sedi Vinko v opojnem vonju lipovih cvetk. On vstane in gre gori v svojo sobico, vidi posteljo pripravljeno — a počitka si ne želi. Vzame klobuk ter gre gnan od nevidne moči — obiskat svojo mater, njo, ka-

tero je brezmejno ljubil, saj prava ljubezen seže onkraj groba.

Tam na razpotju pri tistem velikem križu, katerega je iz hvaležnosti postavila njegova mati, ker je bil oče na tem kraju iz smrtne nevarnosti rešen, tam se je ustavil. Pogledal je križ in spomnil se je dogodka iz mladih let. Bleda mesečina je križ obsévala, in Zeličar je bil še bolj bled. Poznale so se rane na kolenih, krvave kaplje na nogah.

Strah ga je prevzel. Pogledal je doli po teh cvetnih ravninah, kjer je brezskrbno pásel očetovo čredo, kjer je tolikrat natrgal tistih nedolžnih marjetic ter jih v venček spletel, da jih je na križ položil. A njegovo srce je bilo sedaj razdvojeno, tolažbe sicer potrebno, a hladno, mrzlo.

„Pod križ tja plani“, djal mu je neki glas. „Čemu?“

„Zaupaj na Boga!“

„Saj ga ni!“ — In Vinko je šel mimo križa naprej, ne da bi se odkril.

Na nebu pa so se zbrali temno sivi oblaki, kot bi žalovali nad jedno izgubljeno dušo. — Vinko je zavil na pokopališče. Koj pri ograji je stal velik kamen, ki je kazal njeno ime. Vinko se je nanj naslonil. Cvetoča reseda je razširjala svoj prijeten duh, da se je njemu zdelo, kot bi bili na grob položeni sveži vencji. Vinko je mislil nazaj in zopet so padale debele kaplje kot

jutranja rosa na cvetočo resedo in na višnjeve spominčice, katere je zasadila narava sama. — Vinko je kamen objel, kot bi hotel objeti svojo mater, ter je zaklical: „Oh, mati, odpusti! Jaz ne morem!“ — — —

In hitel je iz pokopališča, vihar pa je tulil za njim in oznanoval, da se bliža nevihta, da je nebo nemirno. —

Tam pri križu se je zopet ustavil. Truden je bil res duševno in telesno. Na klopico, kjer je pokleknil marsikateri popotnik ter prosil pomoči, se je vsedel.

Ta dan, dan njegove sreče, ob koncu boja pa tak! Takó je mislil Vinko, podprl svojo glavo in mislil dalje. . . .

Nad njim pa je lučica brlela v svetilki, skozi katero so se prikradli žarki sedaj zeleni kot spomladansko brstje, sedaj rudeči kot ogenj. . . .

* * *
Prekrasna dunajska dvorana, od električne luči razsvetljena, od najrazličnejših parfumov napojena razveseljuje cvet vsega dijaštva. Med njimi je tudi — on. Zakaj ne bi šel, zakaj ne bi užil življenja, katero se mu ponuja? Oh, in on, ki je takó ljubil družčino, ki je takó rad plesal! In kar ga je najbolj veselilo, je bilo to, da je cel večer plesal z njo, z Olgo, katero je nad vse ljubil. Saj duša njegova je bila mehka kot podoba iz voska, ki se na gorkem solncu takó rada raztopi. . . .

mahate tako naravnost, da slednji ve, koga ima pisec v mislih. Zakaj pa pri najvažnih zadevah skrivnostno poročate, n. pr. „Dobro nam je znano od katere strani se je delovalo na to, da se je izposlovala ta prepoved in ne moremo drugega pristaviti kakor — žalostno!“ — Vam je znano, Vašim čitateljem ne, zavarovancem pri „stavbeni družbi“ tudi ne. Slutimo, da „klerikalci“ niso bili — sicer bi jih bili postavili na „pranger“ ker še malenkost radi iščete na njih, kadar bi morali kaj stvarno odgovarjati, kak socialdemokratski voditelj tudi ni, ker te hočete razkrinkovati, kakor pravite. Da ne bomo mislili na kakega liberalca, oziroma naprednjaka — z imenom one „strani“ na dan!

Iz Mirne pri Trebnjem. Dne 23. junija t. l. se je pri nas obesil umobolni učenec ponavljavne šole Alojzij Gracar. Kdorkoli je dečka poznal, ve, da je bil res slaboumen. In ta mu prirojena bolezen je jedini in pravi vzrok one nesreče. Vse to se je takoj naznanilo pristojnemu c. kr. oblastvu, ki je vzelo zadevo na znanje ter iz umevnih razlogov niti odredilo ni, da bi se truplo pred pokopom zdravniško preiskalo. Uradni list „Laibacher Zeitung“ kakor tudi nekateri drugi listi so ta dogodek poročali takoj in tako, kakor se je v resnici izvršil.

Naši liberalci, kakor običajno, so pa ta dogodek prikrojili za svoje namene. Čujte, kake mojstri so v častikraji! Spravili so s tem dogodkom v najožjo zvezo našega gospoda kapelana. „Občno senzacijo vzbujajo, da se je obesil 13letni Ignacij Komat, učenec ljudske šole na Mirni pri Trebnjem na Dolenjskem. Da ni mogel biti posebno „nadarjen“, kaže že to, da je hodil še vedno v I. razred tamošnje dvorazrednice. Bajega je tamošnji kaplan hudo strahoval, ker se je slabo učil katekizma. Tisti dan pred katastrofo ga je pretepel in mu baje zatrdil: „Če se mi ne bodeš bolje učil, te — ubijem.“ Fant pa v prepričanju, da ne more zadostiti kaplanovim zahtevam, je šel v bližnjo goščavo ter se tam obesil prav nizko od tal.“ — To laž je objavil „Slov. Narod“ 1. julija t. l. — cel teden po dogodku. Pri nas vemo vsi in moremo z neovrgljivimi pričmi dokazati, da je naš gospod kaplan popolnoma nedolžen. Ljudstvo je bilo zelo ogorčeno nad tem obrekovanjem. Sicer pa ve vsakdo, koliko se sme verovati „Slovenskemu Narodu“, kadar piše o duhovnikih! K.

Politiški pregled.

Avstrijskemu prestolonasledniku je povila njegova soproga na gradu Konopišče deklico.

Klerikalci in učitelji. Sovrašstvo „črnih“ klerikalcev napram učiteljem osvetljuje sklep spodnje-avstrijskega deželnega zbora, ki ima

A Vinko nocoj ni bil zadovoljen. Njegov kolega in prijatelj se vedno usiljuje njemu, oziroma njej, da posreči se mu celo, da pleše ž njo. Razburjen vstane Vinko in gre dočnov — brez slovesa. Doma napiše razžaljivo pismo, in posledica — dvoboj.

V gozdu smo. Vse je pripravljeno, samokresi nabiti, sekundanti že štejejo ena, dve, tri . . . in — — —

Vinko plane po konci — vzbudi se iz sanj — in vidi — da je sanjal pod križem. Gori se ozre na Zveličarja in zdelo se mu je, da vidi angelja poleg plavajočega, ki kaže z roko nanj.

Tedaj poklekne Vinko na klopico in zakrije svoj obraz —

Njegova duša je molila — brez besed — a molila je iskreno, kot še prej nikoli.

Iz križa doli pa je kapljala tolažba, kot pomladna rosa na ovenele cvetice.

Oblaki so se razpodili, in prikazale so se zvezde takó jasne in svitle, kot zvezde božične noči — — —

Vinko je vstal in šel potolažen domov, domá pa je sladko zaspal. — Vinko je sanjal, sladko sanjal.

* * *

A čez par let so doneli po cerkvi sv. Antona tisti nebeški glasovi o novo-mašniku, in Vinko je bil srečen, presrečen duhovnik.

„klerikalno“ večino. Pripomnimo, da so spodnje-avstrijski učitelji bolje plačani, kakor učitelji po drugih kronovinah, a kljub temu bili so „klerikalci“ toliko predrzni, da so v prid učitelstvu spremenili penzijski zakon učiteljev. Sodi naj razsodno učitelstvo o premembi navedene postave. Po starem zakonu imeli so učitelji pravico do pokojnine po spolnjenih 10 službenih letih, sedaj pa imajo to pravico z petimi službenimi leti. Začetna pokojnina bila je preje odmerjena z 33³/₁₀, sedaj je odmerjena z 40⁰/₁₀ plače. Računala se ni preje službena doba pred pridobljenji učiteljske sposobnosti, sedaj se od te dobe računa dve leti. Preje je mogel učitelj dokazati pred vstopom v pokoj delonezmožnost, sedaj odpade ta dokaz pri dopolnjenem 60 letu starosti in pri dosluženi 35 letih. Za odmerjenje pokojnine veljala je preje samo čista plača, sedaj se k plači priračuna tudi polovico stanarine. Udovska pokojnina je znašala preje 33³/₁₀, tedaj 40⁰/₁₀ plače in se mora odmeriti v najmanjši meri 600 kron, kar preje tudi ni bilo. Preje dobile so vdove pokojnino, če je mož po desetih službenih letih umrl, sedaj že po petem službenem letu. Sirote umrlih učiteljev dobivale so vzgojevalne prispevke (Erziehungsbeitrag) do 20 leta, sedaj do 24 leta. Vzgojevalni prispevki sirot so odmerjeni na ¹/₃ udovske pokojnine in smejo znašati polno udovsko pokojnino. Tako „sovražen“ učitelstvu je spodnje-avstrijski „klerikalni“ deželni zastop. Seveda liberalni učitelji bodo prej ko slej nadaljevali „farško gonjo“, ker si puste od liberalcev peska trositi v oči.

Liberalci in socialni demokratje o krščanskih socialcih. Značilna je sodba liberalnega poslanca in socialno demokratskega voditelja dr. Adlerja o delovanji kršč. socialcev v nižjeavstrijski deželni zbornici. Liberalci Eltz je stavil predlog glaseč se: „Deželnemu odborniku Steinerju izreče naj zastop zahvalo. Zasluge, ki si jih je Steiner pridobil, ostale bodo zapisane v zgodovini Spodnje Avstrijske. O Eltzevem predlogu izrazil se je dr. Adler, voditelj avstrijske socialne demokracije sledeče: Popolnoma se strinjam s predlogom poslanca Eltza in pristavim, da so g. Steinerju zahvalo dolžni vsled njegovega požrtvovalno blagega delovanja prebivalci Spodnje Avstrijske brez razlike strank.“ Steiner je krščansko socialen poslanec, vključ te pohvali seveda napada izvestno časopisje še vedno krščanske socialce.

Prve deželnozborske volitve bodo volitve v gališki deželni zbor, ki se bodo vršile v mesecu septembru t. l. in sicer: v splošni kuriji dne 5., v mestni kuriji dne 11., v trgovinskih zbornicah dne 12. in v veleposestvu dne 17. septembra.

Važna napitnica. Na zadnjem občnem zboru „italijanskega političnega društva za Istro“ je rovinjski župan in isterski deželni poslanec Bartoli napil — smrti tega ital. polit. društva. To uganjko pa je bilo seveda razumeti tako, da Italijani žele, da bi kmalu ne bilo več treba „narodne borbe“ v Istri, ko bi bila Istra v rokah — matere Italije. Takrat bi ne bilo več treba ital. političnega društva za Istro, ko bi hrvatski in slovenski posestniki postali vsi — „puro sangue-Italijani“. A viri govore, da je bil Bartoli dobre volje, ko je to govoril ter da se je baje tu izpolnil rek, ki pravi: česar je treznemu polno srce, rado pijanemu iz usti gre.

Mažarsko sleparstvo. Za gmotni napredek Ogrske se je od leta 1881 do 1900 porabilo 329,125.083 gld., v korist Hrvaške pa 547.500 gld., pa še od teh je ostal večidel Mažarom, ker se je pri zidanju mostov in drugih podjetij rabilo večidel mažarsko gradivo. A čemu mora Hrvaška trošiti svoj denar pri takozvanih zajedniških (skupnih) stroških? Leta 1896 je morala dati Hrvaška svoj del za spominek Arpada v Budimpešti, ki je stal 802.634 gld., potem za sedem spomenikov na raznih krajih dežele, za drug kip v Budimpešti 300.000 gld. in za ustanovitev muzeja lepih umetnosti v Budimpešti 2,200.000 gld. Tako Mažari izrabljajo Hrvate, dočim ti ne dobe niti onega, kar jim gre po postavi za najpotrebnejše stvari. Mažari tudi niso pokazali Hrvatom nikdar točnih računov o hrvaških dohodkih, da bi se jim prezgodaj ne odprle oči.

Avstrija in Italija. Nekaj nemogočega se kuje v italijanskih diplomatskih krogih. Namreč nič manjega, nego to, da bi se pridobilo Nj. Vel. cesarja Fran Josipa I., da bi obiskal — Italijo. In sicer naj bi prišel naš cesar v Benetke, Florenco, ali pa celo v — Rim. Ta obisk pa bi želel vrniti potem ital. kralj našemu cesarju. — Da se skuša od strani oficijelne Italije približanje k Avstriji, je nekako umevno, ali popolnoma neumevno, da celo predrzno pa je le misliti na to, da bi se podal naš cesar v deželo anarhistov. Ali ne vedo v Rimu, da je bil morilec naše cesarice — Italijan? Ali ne vedo, da je bilo celo pri navzočnosti cesarja v Gorici lansko leto vse — v železju in stražah — pa naj bi mislilo na obisk cesarja v Italiji, kjer je vsak deseti človek rojen anarhist? Ako so Italijani umorili svojega lastnega dobrega kralja — kdo naj si upa v tako deželo? To so stvari, katere treba javno naglašati. Ofic. Italija naj svoje ljudstvo najprej osreči, potem naj goji take načrte.

Srbski kralj proti liberalcem. Shod volivcev v Nišu je brzozjavno pozdravil kralja Aleksandra, ki je po svojem dvornem maršalu odgovoril, da pozdrava noče sprejeti, ker mesto Niš njegovim nazorom nasprotuje in ker mesto v skupščini zastopa liberalci. Objednem je kralj dosedanega župana v Nišu odstavil in je obvestil meščanstvo, da bode iz Niša odpoklical vojaštvo, ako se bode meščanstvo družilo z vodjem liberalcev Avakunovičem.

Ugled Anglije pada. V spodnji zbornici angleški je tožil poslanec Gibson Bowles o propadanju ugleda angleške države. Povdarjal je da je Rusija takoj, čim se je vnela južnoafričanska vojna, odposlala 6000 mož v Afganistan, 45 milj od Herata. Tožil je potem, da je Srbija popolnoma v oblasti Rusije in da Nemčija gradi železnico v Bagdad ter da angleška poslanika v Parizu in Madridu nista bila v stanu ohraniti si prijateljstvo Francije in Španije.

Krüger je odgovoril na predlog drž. tajnika Reitza, ki je hotel prositi za mir, da z ozirom na vsak dan mogoče zmešnjave v Evropi, naj Buri boja za svojo prostost še ne opuste.

Domače novice.

K deželnozborskim volitvam. Volivno gibanje se je pričelo na Kranjskem počasi razvijati. Upamo, da vsak naš somišljenik stori v tej važni dobi svojo dolžnost, sosebno z ozirom na važno reklamacijsko postopanje. O liberalnih kandidatih v kmetskih okrajih skoro spregovorimo, danes le naznanjamo, da je shod „zapupnih mož“ narodnonapredne stranke sklenil, da dr. Tavčar kandidira v svojem dosedanem volilnem okraju na Dolenjskem. Na Notranjsko bi se rad vrnil dr. Triller, pa so dejali očka Tavčar „Ne boš!“ Za liberalce bode baje šel po kostanj v ogenj g. Arko, v Kamniku, Tržiču, Radoljici bode poskušal svojo srečo dr. Ferjančič, v Kranju in Škofji Loki Ivan Šubic, v Ljubljani bode zopet kandidoval Iv. Hribar, namerava pa kandidovati zopet tudi Peter Grasselli. — Na slovenskem Štajerskem bode pri deželnozborskih volitvah v kmečkih okrajih hud boj. „Narod“ že naznanja, da bodo njegovi pristaši rovali proti onim, ki bodo šli v boj s častitim geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Na Spodnjem Štajerskem bodo torej pri volitvah Slovenci razcepljeni v tri stranke: v stranko nemškutarjev, v liberalno stranko in v stranko poštenih krščanskih mož. Naj bi štajerski rodoljubi za časa prekrizali liberalne spletke!

Mi ne bomo slepomišli. Z dežele se nam piše: Čitali smo program, katerega so Narodovci izdali za prihodnje volitve. Za vsake volitve izdajo ti ljudje kak program, o katerem se potem pokaže, da se ga niso držali. Na ta način se zavedni volivci ne bomo dali nič več vjeti „Narodovcem“. Ti ljudje so nas že prevečkrat s svojimi najraznovrstnejšimi programi potegnili! A nekaj se nam v razglasu čudno zdi. Božič je v dež. zboru povdarjal, da je stranka vnetá za deželno zavarovalnico, o tej najvažnejši zahtevi, pa so „Narodovci“ v programu obmolknil. Ali je na zaupni shod vplivala navzočnost pravnega zastopnika banke „Slavije“ dr. Tavčarja in glavnega agenta Hribarja? O b-

ljubo o deželni zavarovalnici je narodno-napredna stranka v svojem programu zopet požrla, dočim je II. katoliški shod vsprejel med svoje zahteve tudi to zahtevo in jo obširno utemljeval ter obrazložil. Katoliški shod se ni bal javnosti, liberalci so se je pa zbal. Mi smo se zopet prepričali, da liberalcem deželna zavarovalnica ni ljuba, zato pa bomo skrbeli, da izvolimo poslance, katerih „Narod“ ne bo priporočal, da se tako dobi v deželnem zboru trdna večina za deželno zavarovalnico.

Iz Tržiča se nam piše: Zaupni shod narodne napredne stranke se je že vršil v Ljubljani. „Naši“ so prinesli z zaupnega shoda vest, da se misli od narodno-napredne strani Tržič osrečiti s kandiduro dr. Ferjančič-ovo. Pri tem se nam misli metati v oči oblube, da nam bo dr. Ferjančič pridobil železnico. Mi pa dr. Ferjančičevo delovanje dobro poznamo, vsaj smo blizu Kranja in pravimo: Verujemo, da nam bo dr. Ferjančič prinesel cel kup obljub, od teh obljub bomo paimeli toliko, kakor Kranjčani: nič. G. Ferjančič se veliko domišlja na svoj upliv in se, kadar je izvoljen, napram volilcem precej „visoko“ drži, pa ta svojstva ga ne morejo priporočati. On že dolgo vrsto let od uradniškega dela uživa pokoj v poslanstvu in ker se dosedaj drugim okrajem ni izkazal kot delavnega poslanca, ga tudi mi volili ne bomo. Mož je kot poslanec tako „delal“, da ni pred leti v svojem bivšem okraju na Notranjskem upal več kandidovati, v gorenjsko notranjskih mestih pa je zmagal zadnjič pri državnozborski le s pičlo večino in menda — zadnjič. Mož ki si v drž. zboru ni mogel ohraniti toliko upliva, da bi zopet dosegel podpredsedniško mesto, naj se pač nikar preveč ne baha s svojim uplivom, pa tudi ne s svojim diplomatskim in političnim talentom, ker vsi vemo, v kaki luči se je ta njegov „talent“ pokazal pri govoru češkimi dijakom na Bledu. Kadar bode narodno-napredna stranka proglasila dr. Ferjančičevo kandiduro, tedaj pridemo o dr. Ferjančiču še z zanimivimi stvarmi na dan, za danes pa le pravimo: Dr. Ferjančič nam poslanil ne bo!

Dvoboj v ljubljanskem „Narodnem Domu“. Ljubljanska frakarija poganja čudne cvetove. Sedaj je pričela rabiti „Dom“, katerega je zgradil narod, kamor pa narod čisto nima pristopa, za — za dvoboj. Pretekli teden sta se dvobojevala v „Narodnem Domu“ dva zastopnika ljubljanske „intelligence“. Njuna imena spuščamo iz usmiljenja, ker nismo taki, kakor znani „Narodov“ revolveržurnalista. Vprašamo predsedstvo „Narodnega Doma“: Kako bode na ta dogodek odgovorilo v javnosti? Ako ne da primerne odgovora in zadoščenja javnosti, smatrali bomo, da ta dogodek odobrava. Res daleč smo prišli, da se smejo nekaznovano vršiti v „Narodnem Domu“ dvoboji! In stranka, ki tega dogodka ni doslej obsodila, hoče imeti naše pošteno ljudstvo zase?!

Kaj pripoveduje bajka. Osel je bil že od nekdaj „objectum fopabile“ med živalmi. Nekega dne so bili odličnjaki zbrani v veseli družbi. Povabili so tudi osla v svojo sredo, da jim dela kratek čas. Sklenilo se je, staviti mu najbolj lahko vprašanje, in če povoljno na to odgovori, puste ga v prihodnje radi njegove neumnosti pri miru. Starosta družbe vstane, blagohotno ga udari po ušesih ter mu stavi sledeče vprašanje: „Kateri pot je najkrajši?“ Družba utihne in čaka, kaj bo na to osel odgovoril. Toda ta se dolgo ne pomisli, zamiga z ušesi ter veselo zariga svoj „i-a“, češ, za tako vprašanje mi ni dolgo treba misliti. „Ravna črta je vendar najkrajši pot“ se odreže osel in mirno čaka vpliv odgovora na poslušalce. Gromoviti „Bravo! Bravo!“ zadoni v raznih niansah. Osel se vsede v družbo odličnjakov, ker je tako dobro prestal ta izpit, in morebiti so ga celo misli obhajale, da je že sposoben stopiti kot praktikant v kak stavbeni urad, ker je ta princip tehnike tako izvrstno pogodil. — Priporočali bi našim mestnim očetom, da pazljivo čitajo to bajko ter jo tudi v praksi upoštevajo, kadar bodo zopet naročili stavbinskemu uradu izdelovanje kanala na Resljevi cesti v Ljubljani. Ravni kanal po cesti direktno v Ljubljani speljan, bi se gradil po najkrajšem potu, ker je ravna črta najkrajši pot

in ni treba delati nepotrebnih dražjih ovinkov, ki le zadržujejo odtok vode in se postavi izliv kanala na popolnoma vidljiv kraj ob bregu novega mostu, namesto da bi se kanal skrill kolikor mogoče pod most. Takih „modrostij“ se ne sme več delati, (oslarije jih ne moremo imenovati, ker se je osel tako izvrstno odrezal.) Občinstvo je do skrajne meje ogorčeno nad mestnim stavbinskim uradom, oziroma njega načelnikoma Duffetom in županom Hribarjem. Na nasprotni strani v Kopitarjevi ulici zgrajen je tudi kanal, če so tudi ondi po znanem načinu delali, potem je res že čas, da se mestni stavbinski urad pravilno zboljša. Isto, kar o kanalih ob novem mostu, velja o novi dekliški šoli pri Sv. Jakobu. Ali se ni pregledal proračun in se niso uvaževale vse potrebne stavbe? Sedaj, ko stavba že stoji, koplje se naknadno odvajalni kanal za vodo. Tako se dela z denarjem davkoplačevalcev, tako se po nepotrebnem stavba podraži! To se imenuje dobro, ugledno gospodarstvo! In pri takem občinskem gospodarstvu v občinskem svetu mestni očetje: „Conticuere omnes intentique ora tenebant“...

Na adresi mestnega magistrata. V Ljubljani imamo drago plačanega vrtnarja, od katerega bi smelo občinstvo pač pričakovati, da se bo malo bolj brigal v obče za nasade v mestu. Sedaj se pa le suče okoli parka v Tivoliju in ostali deli mesta so mu deveta briga. Razni drevoredi bi tako nujno potrebovali vrtnarjeve roke; treba bi bilo veje obžagati, okoli debla narediti šipce ter odstraniti plevel in travo. Drevje zamore le tedaj rasti, ako ima dovolj mokrote; v to svrhu mora se voda vjemati okoli debla in zemljo zrahljati. Poglejmo le uboge lipe na Resljevi cesti! Ali bi ne bilo nujno potrebno misliti na eventualno nadomestitev z drugimi drevesi, ker lipe so se že deloma posušile, deloma so pa tako mršave, da ne spadajo na tako lepo cesto, tudi so preblizu hiš. Sploh mora se pa takoj misliti pri nasadu dreves na bodočnost in ne imeti samo sedanjosti pred očmi. Tudi na Bleiweisovi cesti bi bilo prave vrtnarske roke nujno potrebno. Kako klaverno izgleda vrt pred mestno deško šolo v Komenskega ulici, je vredno da si mestni vrtnar enkrat ogleda. Ubogo drevje gosto nasajeno štrli kakor metle proti nebu. To gledajo vsaki dan šolarji in — učitelji. Če se prične nedostatek odpravljati, opozorimo gospoda mestnega vrtnarja, naj gleda na to, da ne bodo veje prenizke, ker le količkaj visoki vozovi zadevajo se ob nje in jih lomijo. To se vedno opazuje na Resljevi cesti in na cesti na južno železnico, kjer bo poleg navadnih vozov vozila tudi električna železnica. Upamo, da bodo naše besede našle pritrjevalen odmev na „rotovžu“.

Moderna Ljubljana in gnoj. Tik zidu Št. Peterske vojašnice je na javnem trgu gnojna jama, v katero se stekajo stranišča dotične vojašnice in kar razširja občuten smrad. Ali niso bili dogodki v artilerijski vojašnici dovolj podučni, da bi se bilo radi tega treba podvzati in odpraviti ta nedostatek. Z ozirom na higijenične razmere stolnega mesta pač ni priporočati, da stoji gnojna jama na javnem trgu. Kdo naj ta nedostatek odpravi, ne bomo danes razpravljali, bodi to mestni magistrat ali vojaška oblast, odpraviti se mora, da se preprečijo posledice!

Napredek. Dr. Ferjančič je na zaupnem shodu „Narodne“ stranke tudi pravil, da ta stranka skrbi za kulturni napredek slovenskega naroda. Kak „napredek“ se pod tem razume, kaže dejstvo, da razni deželni uradi še vedno samo nemški uradujejo. Da se to ni spremenilo, je skrbel dr. Tavčar.

Dajte nam zapisnik za ljudske knjižnice! Piše se nam: Že prvi slovenski katoliški shod je sklenil, naj se izda zapisnik za ljudske knjižnice primernih knjig, in tudi drugi slov. kat. shod je to stvar ponovil. Do danes pa tega zapisnika ni na svetlo, da si ga na deželi jako nujno potrebujemo. Prosimo gospode v Ljubljani, naj se vsaj sedaj v počitnicah zganejo in nam ta zapisnik preskrbe!

Procesija o sv. Rešnjem Telesu in Marijina družba pred sodiščem. Iz Starega trga pri Ložu se nam piše: Dne 24. julija t. l. zagovarjala sta se pred sodiščem v Ložu č. g. župnik Anton Ponikvar in č. g. Josip Šolar, kaplan v Starem trgu pri Ložu. Obtožena sta bila radi

prestopka §§ 431. in 459. k. zak., storjenega s tem, da sta kriva, da se je neki deklici pri procesiji o sv. Rešnjem Telesu nekoliko zasmodila obleka s svečo, katere so imeli udje Marijine družbe pri procesiji, oziroma, da nista skrbela za zadostno nadzorstvo pri svečavi. Z veliko vneto so najprej stvar orožniki preiskovali, potem sodišče, na kar sta bila obtožena oproščena krivde in kazni. Zopet eno veselje manj za iskrene prijatelje naše Marijine družbe. Nekaj značilnega o tej obravnavi pa priobčimo prihodnjič.

Dva odkritosrčna prijatelja „Slov. Lista“ sta nastopila in javno povedala, da se mora „Slovenski List“ s tožbami ugonobiti. To sta gospoda dr. Iv. Tavčar in trnovski župnik Vrhovnik. Gospoda sta glede našega lista, kot se vidi, enih misli in enega srca, bereta ga pa tudi obadva, razlikujeta se le v tem, da je bil eden med ustanovitelji lista, drugi pa ne! — Gospode sotrudnike opozarjamo na lepi namen teh gospodov, proseč jih, da svoje spise tako uredi, da se prijateljema blagi namen ne posreči.

Prebivalstvo Grada. Šele sedaj objavljajo graški listi končni izid zadnjega ljudskega štetja. Z vojaštvom vred so našli 138.080 oseb, tedaj za 26.011 oseb več, kakor pred 10 leti. Gradec zavzema tedaj glede prirastka tretje mesto med avstrijskimi mesti. Narodnost, to je občevalni jezik so dognali le pri avstrijskih državljanih, tedaj pri 119.644 oseb. Med temi je bilo 118.518 Nemcev, 742 Slovencev itd. Od 5165 aktivnih vojakov je pripoznalo slovenski jezik 688 mož, tedaj skoraj toliko, kakor civilnih prebivalcev, dasi niti ni v Gradcu nobenega domačega polka. Iz tega se le vidi, da so pri vojaki zapisavali, kakor je kdo izpovedal, pri magistratu pa — kakor se jim je zljubilo.

Novice iz Tržiča. Zadnji čas se v našem trgu prav pogosto vrše nočni nemiri. Ljudstvo se pritožuje, ker ne more spati vsled raznih razgrajacev, ki se vinjeni vračajo pozno v noč iz gostiln. Želeti bi bilo, da se v tem oziru stori mir. — Zadnji ponedeljek so znani razgrajachi podili nočna čuvaja, ki sta mirno stražila trg. Redarju se je posrečilo vtakniti te nočne kaline v „špeh kamro“. — Pretečeno soboto pa so baje kalili mir nekateri pazniki. Če so tudi te pospravili v „varen kraj“ nam ni znano. — Pretečeni ponedeljek se je pripeljal baron Banffy, bivši ministerski predsednik na Ogerskem, na obisk baronove obitelji Bornove v Puterhof. — Letos ima naš trg obilo tujcev, ki so prišli skrat zdravi planinski zrak. — Ta teden se poslavlja pri nas kranjski okrajni glavar, ki odide na svojo novo službo v Kočevje. V soboto prirede Nemci „valet“. — 29. in 30. t. m. prirede učenci in učenke tukajšne 4razrednice lepo patrijotično veselico „Moja Avstrija, moja domovina“ s petjem, deklamacijami i. dr. Zanimanje za to igro je že sedaj vseobčno.

Odkritje spominske plošče slavnemu slovenskemu rojaku. Na dunajskem vseučilišču so pretekli teden odkrili spominsko ploščo nekdanjemu profesorju rastlinske anatomije in fiziologije na dunajskem vseučilišču Fr. Ungerju, katerega je sprejela tudi dunajska akademija znanosti med svoje člane. Unger je bil član tudi mnogih drugih znanstvenih družb ter je bil odlikovan z redom železne krone in z naslovom dvornega svetnika. Porojen je bil Unger v Lučah pri Mariboru leta 1800.

Kaj utegne baron Schwegel še predlagati. Baron Jože Balohov je silno zadovoljen, da je deželne uradnike postavil na stališče onih dvomljivih elementov, ki po postavi ne smejo voljeni biti. Sedaj gorjanska eksclenca pripravlja še imenitnejši predlog za državno zbornico. Čujemo, da utegne baron Schwegel v državnem zboru staviti predlog, naj se samo tiste drž. uradnike upokoji stalno, ki so res nesposobni za službo in tem naj se določi primerno pokojnino. Zaradi umazanosti ali delikatnih rečij naj se pa nobenega uradnika ne upokoji, ker je to le nepotrebno breme za davkoplačevalce, če se moza, ki je videl pol sveta, v najboljših letih upokoji in se mu odkaže velika pokojnina. Takega uradnika pa, ki si umaže roke ali pride celo v dotiko s pogreški, ki so v kazenskem zakonu vpisani, naj se za kazen porabi za kako nižje delovanje, ali naj se ga pa degradira. —

Ta predlog barona Schwegla, s katerim bo pokazal, da je nepristranski, slovenski poslanci brez skrbi lahko podpišejo!

Na državni gimnaziji v Kranju je bilo koncem letošnjega šolskega leta v vseh osmih razredih 455 dijakov, in sicer 449 Slovencev in 6 Nemcev. Odliko je dobilo 58 dijakov, prvi red pa 271. Poročilo tega zavoda prinaša duhovito pisano razpravo „Humanizen gimnazij v stari in novi luči“, spisal g. profesor dr. Josip Tomišek. Maturo je napravilo 16. osmošolcev, mej temi 1 z odliko, 5 bode maturo ponajlalo čez 2 meseca, jeden pa v jednom letu.

Krščanski tisek na Spodnjem Štajarskem. Dne 15. t. m. je obhajalo „Katoliško tiskovno društvo“ v Mariboru 30 letnico svojega delovanja. Društvo izdaja tednik „Slovenski Gospodar“, ki ima 4200 naročnikov. Sedaj je društvo pričelo izdajati tudi „Naš Dom.“ Društvena tiskarna lahko tekmuje z najboljšimi na Štajarskem ter stoji gmotno kaj dobro. V novi odbor so bili izvoljeni gg. dr. Križanič, dr. Mlakar, dr. Glančnik, dr. Medved, dr. Pipuš, dr. Matek Gomilšek, Starkl, Mart. Medved.

Dva gosta iz Amerike. Iz Severne Amerike sta prišla za par tednov v svojo domovino dva rojaka čč. gg. Fr. S. Bajec in F. S. Šusteršič.

Češki turisti pridejo v Ljubljano 17. ozioroma 18. avgusta.

Poročila se je v Begunjah na Gorenjskem gdč. Ana Kollmann, hčerka ljubljanskega trgovca z g. Engelbertom Busbachom c. kr. poročnikom v domobranskem polku.

Umrli je v Mariboru kanonik č. g. dr. Pajk. — Na Bledu je zadet od kapi umrl ljubljanski trgovec g. Kirbisich.

Iz Marezig, okraja koperskega, poročajo, da je napravila toča velikansko škodo. Padala je kakor pest debela toča neprenehoma tri četrt ure. Selo izgleda kakor po zimi. Uničeno je ne samo za letos marveč ne bo pridelkov za več let; to velja zlasti o grozdju in sadju v selu Labor. — Selo šteje 40 hiš, škode je za 100.000 K. Ljudstvo nima živeža, po zimi pa nastane prava lakota. — Darove za te reveže sprejema županstvo v Marezigah, okraj koperski.

Velik ljudski shod se je vršil preteklo nedeljo na Rečici na Štajarskem. Zborovalcev je bilo okolu 700, ki so z zanimanjem sledili razpravam gosp. posl. Žičkarja in g. Jož. Gostinčarja iz Ljubljane. Zborovalci so navdušeno pritrjevali krščanskim načelom.

Drobne novice. Na Krki je bil županom kljub vsem „Narodovim“ spletkam zopet soglasno izvoljen Janez Zupanc. — Umrli je danes teden v Vidmu učitelj g. A. Aparnik. — Društvo katoliških mojstrov se je ustanovilo v Mariboru. — V ljubljanski prisilni delavnici je prisiljenec Sonja z nožem napadel paznika Vidmarja. Prisiljencu so še o pravem času izvili nož iz rok. Pri občinskih volitvah na Pesnici in v Kaniži so zmagali nemškutarji.

Bratovščina sv. Cirila in Metoda v Rojanu je imela dne 7. t. m. svoj drugi občni zbor, na katerem so sprejeli 2 resoluciji, namreč: novo predsedništvo ima nalogo premeniti pravila v smislu sedanjih odnošajev, ker je večina družtenikov prestopila v kat. slov. unijatski obred; z drugo resolucijo pa se je sklenilo, da od sedaj naprej nočejo imeti nobenega dotikljava več v nobenih rečeh z laškim župnikom Jurizzo.

Deželno gospodarstvo na Štajarskem. Iz datki štajarske dežele so proračunjeni za tekoče leto na 19,261,355 K, pokritja imajo pa le 10,226,007 K, primankuje tedaj 9,035,348 K, kar se bode že pokrilo s — povišanjem davkov. Lepo gospodarijo Nemci. Proč od Gradca!

Občni zbor „Katoliškega političnega društva“ v Ljubljani bode dne 7. avgusta ob 3. uri popoldne v veliki dvorani „Katoliškega doma“.

Novo katoliško politično društvo se je ustanovilo na Vrhniki.

Osem samomorov se je dogodilo v teku jednega tedna na Koroškem. Žalostno znamenje časa!

Razne stvari.

Bilanca 19. stoletja. Pod naslovom „19. stoletje v orehovi lupini“ piše neki ameriški list: To stoletje je dobilo od svojih prednikov konja, ono pa je zapustilo novemu stoletju lokomotivo, bicikelj in in avtomobil. Ono je vsprejelo gosje pero, pa zapuščala pisalni stroj. Ono je našlo ročni stroj za novine, zapuščala gorostasno rotacijsko mašino. Ono je našlo slikarstvo na platna, zapuščala fotografijo. Ono je našlo ročno tkanje, zapuščala pa mehanično tkanje in predenje. Ono je našlo smodnik, zapuščala pa eksplozijske tvarine. Ono je našlo puško na kamen, a zapuščala moderno orožje, ki brzo siplje ogenj. Ono je našlo lojeno svečo, a zapuščala električno luč. Ono je našlo jadernico, zapuščala pa parobrod in podmorsko ladijo. Ono je našlo jednostaven brzojav, a ostavlja telefon in brzojav brez žice. Ono je našlo jednostavno luč, a zapuščala x-žarke. Listi pravijo da je ta bilanca jednostranska in nepopolna. Gotovo, 19. stoletje nam je zapustilo n. pr. tudi — nervoznost.

Glasoviti švedski bogoslovec, največi izmed živečih luteranskih dogmatikov dr. Krogh Tonnig v Stokholmu se je svečano odrekel protestantizma in postal katoličan. Njegov prestop je bil silnega utisa na somišljenike. Kako bi tudi ne bil, če so luterani s Tonnig-om izročili svojo glavo katoličanom.

Roparji so ulomili v župni dvorec v Veleševcu na Hrvatskem. Župniku Terihaju so odnesli Wertheimovo blagajno z 45.000 gld. in 200 delnic poljedelske banke. Roparji so bili toli drzni, da so na župnikovem vozu odveli blagajno na polje, jo tam razbili in odnesli denar. Za roparje je uvedeno zasledovanje na vse strani, ali dosedaj brez uspeha.

GLASNIK.

Ženske delavke.

Krščanstvo bilo je oni činitelj, ki je osvobodilo žensko iz njenega žalostnega stanja. Ženska je bila v starem veku sužnja močeve samostojnosti, bitje, ki je živelo v temi, kakor piše grški modrijan Platon. Kaj je ženska v krajih kamor ni še posijala krščanska luč? Sužnja je v Afriki črna zamorka, sužnja je odaliska mohamedanska in sužnja je zoltopoltna žena na visoki kulturi stoječega Kitajca, brezpravna roba, s katero sme mož vse storiti in jo še celo umoriti. Katolicizem je osvobojal in še osvoboja med poganskimi narodi žensko in jo brani z božjimi nauki pred samopašnostjo močeve. Nerazrušnost zakona je temelj družine in pogoj pravilne uzgoje otrok.

Dokler je vladalo načelo krščanske pravičnosti, ni bilo socialnega in tudi ne ženskega vprašanja. Posledica brezverstva je socialno in tudi žensko vprašanje. Prezirati je li so se večno resnični nauki spasatelja, odrešenika, kapitalizem, ta brezsrčni trinog, rabiti je pričel tudi žensko v svoje samopašne namene.

Druga družba, druge razmere odtrgale so milijone žensk domači hiši, družini. Delavke v tovarnah, rudnikih in drugod smo dobili. Kaj se briga ta kruti trinog kapitalizem za etiko, za družinsko življenje in brez usmiljenja zapodil je žensko v boj za existenco.

Ureditev človeške družbe je namen krščansko socialne smisli in zahteva naša je: družba preosnuj se tako, da bode ženska vrnjena tje, kamor spada — v družino. Namen ženske je, biti mati in kot družinska mati ji je mogoče izpolnjevati le takrat svojo nalogo, kadar mož, tudi delavec, toliko prisluži, da mora izhajati z družino.

Predno pa se bode izvedel končni cilj krščanske socialne smisli uravnati našo gujilo družbo tako, da postane ženska zopet to, v kar jo je Bog namenil, dobra družinska mati, je dolžnost vsacega krščanskega socialca in socialke delati na to, da imajo tudi ženske delavke že sedaj človeško existenco. Zakonita ureditev ženskega dela je jako

v a ž n a. Pečati se hočemo za sedaj podrobno z zahtevami socialnih politikov na Nemškem glede tovarniških delavk. Kar se na socialno postavodajalnem polji na Nemškem zgodi, to se posnema često v naši Avstriji.

Glede tovarničnih delavk na Nemškem prepoveduje nemška postavodaja oženim delavkam nad 11 urno delo, tudi porodnicam prepoveduje 4 tedne tovarniško delo in v zdravstveno nravnem oziru je več določb.

Nemškim socialnim politikom se je šlo za to, razširiti varstvo tovarniških delavk in so v resoluciji l. 1898 dne 22. januarja naložili državnemu kancelarju uvesti natančno poizvedovanje o delu omoženih tobačnih delavk in o poizvedovanji poročati. Poizvedovanja so se zaključila in so izkazala, da dela 229.834 omoženih žensk v tovarnah in 1063 se jih v rudnikih uporablja. Polovica (111.194) delajo v tekstilni industriji; potem slede dela pri vžitni industriji (tobačne tovarne, izdelovanje jedil, žganja, sladkorja itd.), papirni industriji in v opekarnah. Vzrok dela omoženih žensk je revščina delavk vsled premalega zaslužka, brezposelnosti in v redkih slučajih lenoba soproga.

Žene takozvanih sezijških delavcev so za čas mrtve sezije prisiljene iskati si zaslužeka v tovarni. Neizučeni delavci (dninarji) imajo do malega povsod v Nemčiji krajevnim razmeram neko razmerno malo plačo in so vezane take delavske družine, če hočejo pošteno shajati, na ženin zaslužek.

Pri izučenih obrtnih delavcih žene ne hodijo v tovarne, močje zaslužijo toliko, da družine shajajo in zato so ponosni na take žene, ki so dobre gospodinje.

Podjetniki cenijo omožene delavke višje nego neomožene, omožene delavke so namreč natančnejše in bolj zanesljive. Delavni čas pri ženskah je v pritežni večini manjši, kot postavni najsturni delavnik. Običajen je devet in deseturni; pri akordnih delih 6—8 urni delavnik. Podjetniki ne vidijo radi, da se omožene delavke poslužujejo zakonito jim jamčenega pol ure večjega opoldanskega dopusta.

Slabe posledice tovarniškega dela omoženih delavk našteva kancelarjevo poročilo motenje družinskega življenja in slabega zdravja omoženih delavk. Otroci zgube do starišev spoštovanje in se staršem odtujijo, tudi močje se domačemu življenju odtujijo, žena nima časa in tudi ne more skrbeti za dobro hrano.

Žene v primeri z neoženimi delavkami bolj boleajo in se vsled preutrujenosti hitro starajo. Poročilo zahteva varstvo nosečih delavk in daljšo ko sedanjo (4tedensko) zabranjenje dela porodnicam.

Različni nasveti o zboljšanju stanja omoženih delavk so se stavili. Splošno se povdarja, da je prepoved tovarniškega dela omoženim še neizpeljiva, z ozirom na vdove, ločene in revne žene. Počasno (stopnjajočo) omejitev tovarniškega dela ženam v namen konečne popolne odprave, nekateri poročevalci priporočajo. Drugi nasvetujejo popolno prepoved ženskega dela v zdravju škodljivih podjetjih; drugi zopet nasvetujejo prepoved ženskega dela pri gotovih, jako težkih delih.

Proti popolni odpravi ženskega dela omoženih žensk se navaja, da bi s tem naraslo število divjih zakonov. Naglašajo pa poročevalci, da bi se naravno omejilo žensko delo pri večji uporabi in boljši plači moških delavcev.

Poročilo kaže o težavi rešitve vprašanja dela omoženih žensk in o veliki važnosti istega, kaže pa tudi, da se Nemci resno pečajo z socialnim vprašanjem. Tudi pri nas bi se moralo ženskemu vprašanju posvetiti pozornost; prepričani smo pa, žensko delavsko vprašanje rešeno bode, kadar bode družbo zopet prešinil večno resnični nauk krščanske pravice in se družba povrne nazaj k praktičnemu krščanstvu.

Delavske drobtine.

Somišljeniki! Ljubljanski trgovski pomočniki se bore, da si pridobe nedeljski počitek. Uplivajte na občinstvo

da opusti nakupovanje ob nedeljah in praznikih in tako olajša trgovskim pomočnikom dosego nedeljskega počitka!

Krščanski delavci kvišku glave! Krščansko delavstvo je zopet dobilo izredno odlikovanje. Naš avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand je poklonil katoliškemu delavskemu društvu v Lincu znaten dar v priznanje njegovega delovanja. S tem dejanjem je prestolonaslednik odlikoval vso krščansko socialno delavsko organizacijo in naše nasprotnike je to nadvojvodovo dejanje kar osupnilo. Naše nasprotnike jezi naklonjenost prestolonaslednikova krščanskosocialnemu delavskemu gibanju, mi pa navdušeno kličemo: „Slava Ferdinandu katoliškemu!“

Zborovanje prometne zveze. V nedeljo se je v Češnovarjevi gostilni vršilo zborovanje „Prometne zveze“ avstrijskih krščanskosocialnih železničarjev. Na shod je prišel poročat z Dunaja g. Beberič, ki je bil svoj čas načelnik socialnodemokratiške železničarske organizacije in izdajatelj njenega lista „Eisenbahner“, a uvidel je, da se resnično in pošteno dela za delavca le v krščanskem socializmu, zato je pustil visokoleteče „obljube“ in postal krščanski socialjec, ker je spoznal, da le praktični krščanski socializem je zmožen zboljšati razmere delavstvu. Sedaj g. Beberič izdaja na Dunaju list „Oesterr. ung. Eisenbahner Zeitung“, ki ima že mnogo vpliva in katerega toplo priporočamo vsem železničarjem. G. Beberič je pozival železničarje, naj vstopijo v strokovno „Prometno zvezo“ (Verkehrsbund), katera je osnovana na krščanski in patrijotični podlagi in hoče združiti vse železničarje in druge prometne uslužbence v mogočno stanovsko zvezo. Namen „Prometne zveze“ je, združiti v organizirano celoto vse železničarje, da bodo kot urejen in zložen organizem stopili pred predstojnike in pred državni zbor s pametnimi predlogi za zboljšanje svojih razmer. Trezno in preišljeno se mora nastopati, in uspeh je gotov. Železniški minister Wittek je tej organizaciji jako naklonjen. Že letos se pripravlja velik shod na Dunaju, h kateremu naj pošljejo železničarji iz cele države svoje zastopnike. Sklepi tega zborovanja se bodo predložili vladi in državnim polovicam. V Ljubljani se sedaj ustanavlja podružnica velike prometne zveze. Železničarji, pristopite v velikem številu takoj k tej prometni zvezi, da organizovani na poštenu podlagi stopite s svojimi zahtevami pred predstojnike. Ne bojte se psovka izvestnih ljudi, možato stopite v krepko organizacijo „Prometne zveze“ sebi in svojemu stanu v korist in v ugled.

Obrtni nadzorniki. Število obrtnih nadzornikov v Avstriji se je zopet pomnožilo za tri, in je sedaj naraslo na 24 proti devet v letu 1884. Tirolska ima sedaj mestu ednega dva nadzornika s sedežem v Inomostu in Tridentu. Akoravno pa se je število nadzornikov pomnožilo, vendar še nikakor ne zadostuje; Kranjska n. pr. niti nima lastnega nadzornika.

V Vevčah je imelo krščansko-socialno delavstvo pretekli teden veselico, pri kateri je prvič nastopil novi delavski pevski zbor. Zbor je pokazal že pri prvem nastopu, da je vešč svoje naloge in da se smemo nadejati od njega še mnogo prijetnih uric. Vrli pevci, le krepko, nevstrašeno naprej, hladeč si znoj in trud z lepo slovensko pesmijo. Tudi igralci so kaj spretno nastopili v igri „Kmet-Herod“ in po deklamaciji tovariša Černeta zrlji smo na odru krasno živo podobo zmage križa. V imenu „Slov. kršč. soc. zveze“ je pozdravil novi pevski zbor in mnogobrojno občinstvo tovariš Iv. Štefe, ki je povedal, zakaj se delavstvo obrača proč od brezvercev in se z zaupanjem oklepa križa in naukov tistega, ki je nesebično storil za ljudstvo toliko, kar nobenemu soc. dem., in naj se ga zavije v dijete samih desetakov, ni mogoče storiti. Veselici je prisostvovalo okoli 700 ljudi. Kakor čujemo, se v Vevčah skoro zopet priredi veselica, pri kateri bode sodeloval tudi dramatični odsek „Slov. kršč. soc. zveze.“

E. Schmarda

„oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani“ Dunajska cesta šte. 6 (v Schobrovi hiši.)

Izdaja voznih listov tu- in inozemskih železnic, in sicer: listkov za navadne vožnje za vožnjo tje in nazaj, za okrožna potovanja, priredi tudi romarske vlake i. t. d.

Izdaja voznih listov za vse razrede v Avstriji konces. francoskega parobroda „Compagnie Générale Transatlantique v Parizu“ katerega parobrodi iz Haver-a v Newyork nararnost brez prelaganja vozijo. (4) 6-2

Strešno opeko

navadne oblike, tisoč 14 goldinarjev,

prodaja (19) 8-2

J. J. Kantz v Ljubljani,
Rimska cesta št. 16.

Efektna loterija

„društva za zgradbo zavetišča in odgojevališča“ v Ljubljani.

Srečke po 50 vinarjev.

Srečke se dobivajo v odborovi pisarni v Ljubljani, Križanke. — Razpečevalcem se dajo procenti. (3) 3-3

Pri
Novi tovarni

Konrad Schumi

Ljubljana
Prešernove
. (Slonove) ulice
(21) 3-2
Velika zaloga
modnega in manufakturnega blaga.
Na debelo in na drobno.
Cene brez konkurence

Popolno prenovljena!

Hafnerjeva pivarna in restavracija

Tako priljubljena veranda je sedaj pokrita s steklom.

Prostorna na vrtno stran odprta poletna jedilnica je novo zgrajena.

Veliki jedilni salon je najfineje prenovljen.

Novozgrajen velik kuhinjski prostor.

Izvrstna kuhinja, izborna pivo iz pivovarne v Gössu, jako dobra pristna vina.

Senčnati, brezprašni vrt dovoljuje, kot znano, zaradi vzvišene, proste in suhe lege v poletnih nočeh do jeseni dolgo bivanje na prostem.

Za prav številni obisk od strani p. n. občinstva prosi
velespoštovanjem

(20) 3-2

Ivan Hafner

hišni posestnik in restavrater.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke

zarebane strešne opeke

(Strangfalzziegel) rudeče in črne, z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitiga železa

lončene peči in štedilnike

lastnega izdelka

Roman-cement

lastnega izdelka

Dovški portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

(22) -2